וזאת כדברינו זה, דהרי חז"ל אמרו במסכת סוטה (י"ז ע"א) **'דריש רבי עקיבא, איש ואשה זכו שכינה ביניהן'**, והיינו שבעת שיש שלום בית בין איש לאשתו, זוכים המה להשראת השכינה.

והרי כשיש שם השכינה, אי אפשר לאדם להיות בגאות, כי הקרוב להקב"ה ולשכינה הק' מתנהג בענווה. **אמנם אם הוא בעל גאווה, הרי זה סימן שאין בביתו השראת השכינה וזה ראיה שאין לו שלום בית**, כי אם היה שמה בביתו שלום בית, הרי היו זוכים להשראת השכינה, ולא היה יכול האיש להיות בגאות כשיש שם קרבת אלוקים והשראת השכינה, כי הם אינם הולכים בהדי הדדי. **אלא על כרחך שאם האדם בעל גאוה ומתנהג בגאות ובהתנשאות, הרי זה הסימן שאפילו אאנשי ביתו** וכפירוש **רש"י** שהיינו אשתו, **לא מתקבל ואין לו שלום בביתו.**

****

הלשון 'על כן' שנאמר בלוי

בהמשך מקראי הקודש בעת לידת השבטי י-ה, אומר הכתוב בעת שנולד לוי (כאן כ"ט ל"ד) **'ותהר עוד ותלד בן ותאמר עתה הפעם ילוה אישי אלי כי ילדתי לו שלשה בנים על כן קרא שמו לוי'.**

וברש"י בד"ה **על כן: כל מי שנאמר בו 'על כן' מרבה באוכלוסין, חוץ מלוי שהארון היה מכלה בהם.** והיינו, שבקריאת שמותיהם של רוב השבטים נאמר **'ותקרא שמו'** בלבד, חוץ משלושה (לוי יהודה ודן) שנאמר בהם **'על כן קראה שמה'**, ומפרש **רש"י**, שהלשון **'על כן'** הוא סימן לדבר שהיה השבט ההיא מרובה אוכלוסין וקהל רב, חוץ משבט לוי שאף על פי שנאמר בו 'על כן', הוא היה הקטן שבשבטים (הן במפקד בני ישראל בשנה השנית לצאתם ממצרים, וכן במפקד בערבות מואב, ולעומתו שבט יהודה ודן היו שם הגדולים ביותר), **וזאת כי הארון היה מכלה** בשבט לוי שהיו מנושאי הארון, מכיוון שהיה בהם שנענשו ומתו כשלא נזהרו לשמור קדושתו כראוי.

(**ובביאור דברי רש"י יש לתמוה קצת**, שמשמע לכאורה בדבריו שבאמת היו רבים המה, אלא שנתמעטו בעבור שמתו בעת שהיו נושאי הארון. וזה אינו, שהרי גם כשמנו אותם עוד בטרם שהיו מנושאי הארון, גם כן היו שבט לוי מהמועטים.

אלא אפשר לומר בכוונת רש"י, דהקב"ה מסבב כל הסיבות סיבב בהן מעיקרא שלא יהיו קהל רב, שלא ימותו הרבה מהן, ומכיון שהיו מועטים נזהרו יותר, ודו"ק).

'על כן' ריבוי באיכות

אכן יש לתמוה כאן, שאם היה שבט לוי אוכלוסייה מועטים, אם כן מה טעם נאמר בהם **'על כן'** כאומר שיש בהם קהל רב כאחד השבטים הגדולים, וזהו דבר שבאמת לא היה כך.

והנראה לומר, שאכן **בכמות** של אנשים היו שבט לוי קהל מעט, אך זהו בכמות דדיקא, אמנם **באיכות** הרי שהיה מעלתן רבה וגדולה מכל שאר השבטים, והיה בהם עילוי וגדולה באיכות, שהרי הם לא היו במעשה העגל, והמה זכו לשרת הקודש במשכן וגם להיות מנושאי הארון ועוד, וכיון שכן, ודאי שייך בהם הלשון 'על כן' שהיו מרובין ביותר, והיינו ריבוי גדול באיכות. (ועיין **ביפה תואר** כאן שמפרש הלשון **'על כן'** שזהו מלשון **'עילוי וחשיבות'**, וזה מכוון מאד לדברינו).

****

מיום שברא הקב"ה עולמו לא היה אדם שהודה לו עד לאה

והפסוק ממשיך אחר כך ואומר בעניין לידת יהודה (כאן כ"ט ל"ה) **'ותהר עוד ותלד בן ותאמר הפעם אודה את ה' על כן קראה שמו יהודה ותעמד מלדת'.**

ובברכות (ז' ע"ב) **'ואמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, מיום שברא הקדוש ברוך הוא את עולמו, לא היה אדם שהודה להקדוש ברוך הוא, עד שבאתה לאה והודתו, שנאמר הפעם אודה את ה'**". ומפליא רבי שמעון בן יוחאי ביותר את ההודאה שהודתה לאה אמנו להקב"ה על לידת בנה יהודה, ושלא היה אדם שהודה להקב"ה לפני שהודתה לאה.

ובפשטות הרי הדבר צריך ביאור, וכי לאה הייתה הראשונה שהודתה להקב"ה, הרי היו עוד לפניה שהודו להשי"ת, וכמו **מלכי צדק מלך שלם** (שהיה שם בן נח) שהודה להקב"ה ואמר (כאן י"ד כ') **וברוך אל עליון אשר מגן צריך בידך וגו'**. וכן גם רואים **באליעזר עבד אברהם** שהודה בפיו להשי"ת בעת שראה שמצא במהרה את זיווגו של יצחק ואמר (כאן כ"ד כ"ז) **'ויאמר ברוך ה' אלוקי אדני אברהם אשר לא עזב חסדו ואמתו מעם אדני אנכי בדרך נחני ה' בית אחי אדני'**. הרי שלא היתה לאה הראשונה ששבחה והודתה להשי"ת, ומה כוונת דברי הרשב"י שלאה הייתה הראשונה בזה.

לאה הייתה השנואה וע"י הולדת הבנים קיוותה להוריד את השנאה

והנראה לומר בזה, שהנה חזינן כאן בפסוקי התורה שלאה אמנו הרגישה בנפשה שהיא שנואה לעומת רחל, וכמו שאומר הכתוב בהדיא (כאן כ"ט ל"א) **'וירא ה' כי שנואה לאה ויפתח את רחמה'**, והרי היא השתוקקה ביותר שלא תהא שנואה, ובעבור כך ממשיך הכתוב ואומר, שנעתר לה הקב"ה שכבר לא תהיה עקרה (שמזה שכ' 'ויפתח את רחמה' משמע דבאמת היתה גם לאה עקרה מקודם כמו רחל ושאר אמהות) ובכך לא תהיה שנואה בעיני יעקב אבינו.

ואכן לאה עצמה, בעת שנולד לה כל בן ובן, קרא את בן הנולד לה על שם שלא תהיה עוד שנואה, וכמו שמובא בכתוב שאמרה לגבי **ראובן** בכורה (פסוק ל"ב) **'ותהר לאה ותלד בן ותקרא שמו ראובן כי אמרה כי ראה ה' בעניי כי עתה יאהבני אישי'**. וקראה לבן הנולד ראובן, שנתן לי ה' הבן הזה בעבור שראה בעניי ששנואה אנוכי, ומעתה כבר לא אהיה עוד שנואה.

וכן הוכפל הדבר בלידת **שמעון** (פסוק ל"ג) **'ותהר עוד ותלד בן ותאמר כי שמע ה' כי שנואה אנכי ויתן לי גם את זה ותקרא שמו שמעון'**. שאמרה לאה, ששמע ה' שהיא שנואה, ונתן לה את הבן הנולד שכבר לא תהיה שנואה. וכלשון **הספורנו** כאן: **כי שנואה אנכי. ותמורת השנאה... נתן לי גם את זה.**

ובשלישיה כשנולד **לוי** גם כן היה הדבר, וכהמשך הכתוב (פסוק ל"ד) **'ותהר עוד ותלד בן ותאמר עתה הפעם ילוה אישי אלי כי ילדתי לו שלשה בנים על כן קרא שמו לוי'**. שסברה שעתה כשנולד לוי ודאי כבר לא אהיה שנואה, ובעבור כך נתנה לבן הנולד השם לוי שילווה אישי אלי וכבר לא אהיה שנואה.

התעלות לאה מעל רגשותיה שנתן לה הקב"ה בן במתנת חנם

והנה עתה כשנולד לה בנה הרביעי - בן יותר מחלקה, ועדיין היה חזק אצלה רצונה העז שלא תהיה שנואה, **הרי שוב הייתה יכולה גם בבן הזה לומר, שנתן לה הקב"ה הבן בעבור שלא תהא שנואה**, ונתן לה הקב"ה בן יותר מחלקה גם בכדי שלא תהיה כבר שנואה. **אך היא נתעלה במסירות רבה ועצומה מעל רגשיה ורצונותיה, והודתה להקב"ה באמת ובתמים שנתן לה הבן ההיא יותר מחלקה**, והודאה שלה היתה בתמימות בלי שום חשבונות, ולא חשבה בדעתה שנתן לה השי"ת הבן ההיא בעבור כוונה זו שלא תהא שנואה, אלא שנתן לה הקב"ה מתנה באמת שלא הגיע לה כלל וכלל, ומסירות רב ועצום היה במחשבת הודאה זו.

ועילוי עצום שכזה מעל רגשיה שבלב שפעמו בקרבה, היה נחשב עד למאוד בעיני הקב"ה, ובעבור כך שבחה ביותר רבי שמעון בר יוחאי, שבאמת ויתכן שכבר היה בעולם מי שהודה להקב"ה, **אמנם הודאה רבתית שכזה ובהקרבת רגשי הלב שכאלו ומתוך פנימיות ולב שלם שכזה**, עדיין לא היה מי שהודה כן, וזו היא מעלתה הרבה והעצומה של לאה אמנו.